

sosialurin

telf. 14720. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosialurin

Útgevri: Fyritaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bládmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Álitismanna- skipan

AT ARBEIÐARASTÆTTIN — arbeiðsmaðurin og arbeiðskvinnan — eru tey, sum ringast eru fyri á okkara sokallaða framkomna samfelagi, er prógvað so ofta. Løn teirra er hin lægsta, arbeiðsumstøður teirra — í flestu færum — tær ringastu og tryggin fyri framhaldandi arbeiði í flestu færum eingin.

TAD, SUM higartil er vunnið fram á hjá hesi stætt samfelagsins, er við tógvið stríð vunnið við samráðingarborðið við arbeiðarafeløgum øðrumegin og arbeiðsgevaranum hinumegin. Á henda hátt hevur so dánt eydnast at fáa nøkur oyru afturat, soleiðis at svongdin kundin haldast frá durunum. Harafturat fekkst lögtingið til at áseta eitt rimiligt vikutímatál, frítíðarløn og at samtykkja eina arbeiðaravendarlóg.

DAGPENINGASKIPANIN eigur eisini at verða nevnd í hesum sambandi, og var hon størsta framstigið hjá tímaløntum hesi seinastu nógvu árin. Við hesi skipan hava nú eisini tímalønt loyvi at vera sjúk, uttan at bera ótta fyri álvarsligum figgarligum avleiðingum fyri viðkomandi og familjuna.

MEN ENN tørvar nógv í, um vit skulu ditta okkum at gera sammetingar við okkara grannalond. Fyrsta fakfelagið í Danmark, sum í sáttmála sín við arbeiðsgevaran fekk niðurfelt orðið álitismannareglur, var felagið fyri smíðju- og maskinarbeiðarar. Hetta hendi í árinum 1900. Vit hava ikki enn, 80 ár eftir, fingið eina álitismannaskipan, sum vit á nakran hátt kunnu vera nøgd við.

HESAR SEINASTU dagarnar hava vit sæð í bløðunum, at ein arbeiðsósemja hevur tikið seg upp á einum arbeiðsplássi í Havn. Eftir hvat ið skilt, stendur pástandur móti pástandi. Ein partur heldur, at arbeiðsmannafelagsformaður gongur ørindi fyri arbeiðsgevara, og frá arbeiðsmannafelagnum verður sagt, at teir ikki kunnu gera nakað við málið.

AT TÍLÍKAR arbeiðsósemjur taka seg upp, kann altíð henda, men at tær eru til at loysa, skuldi verið sjálvsagt, uttan at menn »lata hvønn annan úr«. Hetta er bert eitt talandi dømi um, hvussu veikt avtalur eru orðaðar og hvussu veikt eitt arbeiðarafelag — arbeiðsmaðurin — stendur, tá ósemja stingur seg upp.

TAD ER TÍ at vóna, at nú, sáttmálasamráðingar byrja millum arbeiðarafeløg og arbeiðsgevarar, ikki bert verður tingast um krónur og oyru, men at greiðar linjur verða niðurfelddar um álitismannaskipan o.a. Hetta vildi gjørt sít til at forða fyri óneyðugum trætum og ósákligum álopum hvør á annan.

Bert fyri tey fáu

við-
merkingar

Tað er at vóna, at flestu fólk nú eru við at koma fyri seg eftir teirri ítróttarligu yvir-dosis, vit hesar seinastu dagarnar hava fingið yvir okkum.

Útvarpið hevur sent í »døgndrift« bæði við gomlum og nýggjum endursendingum. Reportarar sett liv og heilsu upp á spæl fyri at brøla ítróttarliga gleðisboðskapin út í hvørt útvarpslurt til tola feroyska lurtaran.

Gjøgnum útvarpið hava vit fingið at vita, at formaðurin í ISF er lukkuligur og eydnusælur og takksamur. Gjøgnum ítróttatíðindi, sum teir nú hava grivið uppáttur, og sum nú eisini ber heitið Rúnar-kelvið við einum fyrr ókendum partafelagi sum útgevra, kundu vit dagliga halda okkum ajour.

Løgmaður, landsstýris-menn, borgarstjórar og aðrir prominentir persónar bjóða vælkomnin og fegnast. Og so endaði øll orrustan við, at fiskimannafelagsskapurin Fiskasølan beyð øllum til stórtingina veitslu. Orsakað, eg trúði, at fiskivinnan var í kreppu. Álvartos Birgir, var hetta fyri at provokera, og vísa tykkara ríkið og vald? Jú, sanniliga eiga vit øll nú at vera bæði lukkulig, eydnusæl og takksamur.

Fyri at eingin misskiljing skal vera, so kunnu vit semjast um, at tað er altíð hugnaligt at fáa vitjan uttanfrá, og

hjá okkum feroingum er stuttligt at vera saman við øðrum londum, tá okkurt fer fram, og lat tað eisini vera sagt, at stevnan var væl fyri-reikað.

Men tað, sum ein nú hevur alla orsök at vera bangin fyri, er ta ítróttarligu kós, sum ISF nú hevur stungið út.

Tað sær út, sum tað her eftir ikki vera stórvegis vónir hjá teimum, sum íðka ítrótt fyri ítróttina skuld. Vit hava fingið at vita, at C-HM bert er

eitt stig á leiðini. ISF ætlar ikki at leggja á letu síðu nú, men ætlar at »halda dampin uppi«. Soleiðis skrivur formaðurin í ISF í Rúnar-kelvinum.

Hetta eru greið orð, so nú vita vit tað. Ongin er byrtari enn so, at ein veit, at um størri dentur skal leggjast á »elite-ítrótt«, verður minni pláss hjá øðrum. Tað vil við øðrum orðum siga, at tað her eftir verður mótið ímóti at gera ítróttin til ein kappingar-

ítrótt burturav fyri tey fáu, meðan tann stóra fjøld, sum luttækur fyri at luttaka, fær minni sémðir.

Tað er tí ikki annað enn natúrligt at umhuga at gera nýggjan ítróttarligan felags-skap, sum leggur størri dent á ítróttaligt gagn fyri fjøld av fólki enn »elite-ítrótt« fyri tey fáu.

Tórfinn Smith

Skattabyrðan

Nú havi eg hoyrt eitt graml um, at landskassin skal hava nakrar krónur afturat, og í hesum sambandi skal skattalógin broytast so at lands-skattaprosentið verður hækkað eitt vet. Hendan hækkan skal raka allar skattaborgararnar, uttan mun til inntekupphæddina.

Hesa manganongd meti eg at vera skeiva, tí vit siggja hvussu nógaldandi skattalóg roynist: tann »meinigi maðurin« rindar næstan helvtina av løn síni í skatti, meðan teir, sum »spekulera« við sinum pengum (og pengunum hjá øðrum), gjalda næstan ongan skatt.

Tá nú landsins myndug-leikar skulu broyta skattalógina, vildi tað verið mest rimiligt, at gjørt nakað við

henda ójavnna. Tí sum er, er stæðan tann, at tann vanligi skattaborgarin verður næstan dripin í skatti, og ætlar hann at byggja hús, má hann næstan liva av vatni og breyði fyri at megna tað. Haraftirmóti eru tað aðrir, sum hava stór og snotulig hús, skifta bil á hvørjum ári, eitt ella fleiri summarhús í Danmark ella aðra staðni, men

næstan ongan skatt, av tí, at hann hevur nógvar avskrivningar.

Øll skilja, at hetta kann ikki vera rætt, og tí vilja vit heita á landsins myndugleikar, um at rætta henda ójavnna. Tað hevði verið eitt stig á leiðini móti einari rættvis-ari skattalóg.

sj.

Nær fáa vit lækna

So vist byrjaðu vit 1980 við einum lækna.

Í 1922 var ein komm-unulækni í hesum sama læknaðemi. Nú man fólka-talið vera munandi vaksið síðani fyrst í tjugunum, tað kann eingin ivi vera um. Fyri ein lækna at røkja halva Suðuroynna er tað ikki ov nógv at bjóða einum manni.

Fyrr var heldur ikki alt hetta arbeiðið kravt av læknanum, til dømis kann-ingar av barnakonum, ný-føðingum, skúlabørnum og hartil allar vaccination-ir, sum eg ikki dugi at nevna, umframt allar-receptir til sjúklingar; við

talutiðir í fleiri bygdam og vitjan av sjúklingum nátt sum dag. Hetta má kunna kallast stress. Ein undrast á, at maðurin ikki sigur: Farvæl og takk. Sjálvandi man hann kenna tað sum sitt kall at hjálpa hesum mongu sjúklingum.

Men fyri fólkið í hesum læknaðemi er tað eitt stórt pluss at hava ein lækna, sum skilir málið. Tað er at ynskja eftir, at kommunulæknar skilja antin danskt ella feroyskt. Vit hava havt grekara og indara, alt gott at siga um teir, men munurin er stórur, at tað er lættari at greiða frá fyri einum, ið

skilir málið, hvat bagir tá ein kemur til lækna.

Vera bliður, hippa øks og smilast: »senda tablett«: einasta orð, vit hava skilt. Konsultationin var skjót, men ikki er alt greitt við at eta nógvar tablettir.

Nú er eitt eftir at spyrja, hvat er til hindurs fyri, at ein hjálparlækni, sum jattaður var fyri mongum árum síðani, ikki verður settur í starv her?

Onkur sigur, eingin íbúð er. Tað man vera tað reina tvælt. Nú er koyr-andi úr Sumba til Sand-víkar, so ikki skuldi vera so torført at fingið eina

íbúð, so harðliga tað er fyri neyðini at fáa ein lækna afturat.

Við tókk fyri upptøk-una

M.M.A.

tjak og meningar

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyri at fáa lesarabrev upptikin undir hesum teiginum er, at blaðstjórinn veit, hvør hevur skrivað brevini.